

تأثیر اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی بر توسعه پایدار شهر جدید اندیشه

دکتر مجید کفاشی^۱

تاریخ وصول: ۹۴/۱۰/۳

تاریخ پذیرش: ۹۵/۳/۹

چکیده:

مقاله‌ی حاضر حاصل طرح پژوهشی است. هدف این پژوهش شناخت تأثیر اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بازار بزرگ ایرانی اسلامی بر توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه با استفاده از دیدگاه بورديو و لئونارد دهل است. روش تحقیق این پژوهش، پیمایشی و ابزار سنجش، پرسشنامه‌ی پنج گزینه‌ای مبتنی بر مقیاس لیکرت است. اعتبار محتوایی ابزار سنجش ۰/۸۳ است و سنجش روایی سازه‌ای با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی و آماره‌ی کیسِر برابر ۰/۹۰ است. نمونه‌ی مورد مطالعه در این پژوهش تعداد ۵۲۴ نفر ساکنین شهر اندیشه و کسبه‌ی محل می‌باشند. شیوه‌ی نمونه‌گیری بر اساس شیوه‌ی سیستماتیک انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در هنگام ساخت، متغیر تأثیر اقتصادی با میزان ۰/۱۴ و متغیر تأثیر اجتماعی با میزان ۰/۱۸ و متغیر تأثیر فرهنگی با میزان ۰/۲۱، متغیر وابسته‌ی توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه را مورد پیش‌بینی قرار می‌دهد و در پایان ساخت، متغیر تأثیر اقتصادی با میزان ۰/۱۹ و متغیر تأثیر اجتماعی با میزان ۰/۱۵ و متغیر تأثیر فرهنگی با میزان ۰/۳۱، متغیر وابسته‌ی توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه را مورد پیش‌بینی قرار می‌دهد؛ بنابراین متغیر فرهنگی بیشترین تأثیر را دارد. متغیر توسعه‌ی پایدار اقتصادی بیانگر بالاترین و متغیر توسعه‌ی پایدار اجتماعی کمترین رقم شدت انسجام درونی در متغیر پنهان درونی را نشان می‌دهد.

مفاهیم کلیدی: توسعه، پایداری، بازار

^۱ دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن kafashi@riau.ac.ir

مقدمه و بیان مسأله

مفهوم توسعه‌ی پایدار کلی‌نگر است و همه‌ی ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و دیگر نیازهای بشری را در بر می‌گیرد. به اعتباری، مهم‌ترین جاذبه در توسعه‌ی پایدار در جامع‌نگری آن است. به این دلیل، معمای توسعه‌ی پایدار نمی‌تواند از طریق تمرکز بر اجزا حل شود. این مفهوم باید به صورت یکپارچه و در هر دو بعد علمی و اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد و نه به‌عنوان سلسله‌ای از موضوعات و مسائل جداگانه. توسعه‌ی پایدار در اساس یک موقعیت ثابت نیست بلکه، عبارت است از فرآیندی مستمر از دگرگونی، انطباق و سازگاری که طی آن بهره‌کشی از منابع جهت سرمایه‌گذاری‌ها، جهت‌گیری توسعه‌ی تکنولوژیک و دگرگونی نهادینه همگی در هماهنگی با هم در بر گیرنده‌ی نیازهای بالقوه و بالفعل انسان می‌شوند. توسعه‌ی پایدار، برآورنده‌ی نیاز و آلمان‌های انسان‌ها، نه فقط در یک کشور و یک منطقه، که تمامی مردم در سراسر جهان و در حال و آینده است (آرنولد^۱، ۱۹۹۳: ۳).

در این مفهوم، انسان در مرکز توجه قرار گرفته است و همه‌ی پدیده‌های جهانی در چارچوب قوام و دوام حیات بشر، در حال و آینده، به همراهی و هماهنگی دعوت می‌شوند. با شکستن مرزهای بین علوم و نیز اقتصاد، سیاست، امنیت، آموزش، فرهنگ، اخلاق، محیط زیست و جز آن این پدیده‌ها در کنار هم و در هماهنگی با انسان مورد داوری قرار می‌گیرند. بر این مبنا، توسعه‌ی پایدار مفهوم گسترده‌ای می‌یابد که همه‌ی جوانب زندگی انسان‌ها را در بر می‌گیرد و در فرآیند آن سیاست‌ها در زمینه‌ی اقتصاد، بازرگانی، تکنولوژی، منابع طبیعی، آموزش، بهداشت، صنعت و نظایر اینها به گونه‌ای طراحی می‌شوند که توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را تداوم بخشند. همان‌طور که برومن می‌گوید: در مناظره‌ی توسعه‌ی پایدار، هیچ راه حل یگانه‌ای برای تمامی جهان توصیه نمی‌شود. هیچ مدل بین‌المللی و یکسانی وجود ندارد، هر کشوری، در چهارچوب فرهنگ، زیست‌بوم و دیگر خصیصه‌های بومی خود و بر بستر پایداری توسعه‌ی متناسب خود را جستجو می‌کند (بروهمن^۲، ۱۹۹۶: ۳۰۹).

^۱ Arnold

^۲ Brohmen

بر اساس تعریف کمیسیون جهانی محیط زیست، "توسعه‌ای که نیازهای امروزی را بدون از دست دادن توانایی پاسخگویی به نیازهای نسل آینده، ممکن سازد، توسعه‌ی پایدار است" (باروتن^۱، ۲۰۰۳: ۱۶).

بازار بزرگ ایرانی - اسلامی در مرکز شهر جدید اندیشه در زمینی به مساحت پنج هکتار واقع شده که شکل‌گیری آن بر پایه‌ی معماری ایرانی و اسلامی و برگرفته از نقش جهان اصفهان و باغ فین کاشان می‌باشد.

با توجه به مخاطبان بازار بزرگ ایرانی - اسلامی، انجام پژوهش نه تنها می‌تواند منافع و مشکلات پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی شهر جدید اندیشه را در حال حاضر نشان داده و تعیین نماید، بلکه قادر است به‌عنوان الگوی مدیریتی و ارزیابی برای دیگر پروژه‌های مشابه در مکان‌های متناظر و در سال‌های آتی کاربست داشته باشد. این پژوهش از این جهت اهمیت دارد که تأثیر بازار بزرگ ایرانی - اسلامی شهر جدید اندیشه بر روی جامعه‌ی انسانی، اقتصاد منطقه، بر روی فضای فیزیکی و کالبدی منطقه مشخص می‌شود و برای ارزیابی کاهش یا از بین بردن تأثیرات منفی طرح مورد نظر تلاش می‌شود.

گرچه محدوده‌ی جغرافیایی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی کوچه یا خیابان یک محله است، اما با توجه به ویژگی‌های شهر جدید اندیشه تنها ساکنین یک محله را تحت تأثیر قرار نخواهد داد بلکه بر روی تمامی کسانی که از این محدوده گذر می‌کنند اثر خواهد داشت. بنابراین گروه‌های تحت تأثیر این پروژه شامل ساکنین و اهالی محل، کسبه و مراکز تجاری و اداری و عابری در منطقه‌ی اجرای پروژه و خیابان‌های نزدیک به آن می‌باشند.

سؤال‌هایی که در این پژوهش مطرح است عبارتند از:

- بین تأثیرات اجتماعی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد؟
- بین تأثیرات اجتماعی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد؟
- بین تأثیرات اقتصادی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد؟
- بین تأثیرات اقتصادی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد؟

¹ Baroton

- بین تأثیرات فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد؟
- بین تأثیرات فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد؟
- نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید پروژه بازار بزرگ ایرانی - اسلامی شهر جدید اندیشه کدامند؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

با توجه به مخاطبان این پروژه، اجرای طرح تأثیرات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نه تنها می‌تواند منافع و مشکلات پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی شهر جدید اندیشه را در حال حاضر نشان داده و تعیین نماید، بلکه قادر خواهد بود به‌عنوان الگوی مدیریتی و ارزیابی برای دیگر پروژه‌های مشابه در مکان‌های متناظر و در سال‌های آتی کاربست داشته باشد؛ همچنین می‌توان اجرای طرح انا را به دلایل زیر ضروری دانست: الف) تأثیر پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی شهر جدید اندیشه بر روی جامعه‌ی انسانی، ب) تأثیر پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی شهر جدید اندیشه بر روی اقتصاد منطقه، ج) تأثیر پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی شهر جدید اندیشه بر روی فضای فیزیکی و کالبدی منطقه، د) تلاش برای ارزیابی کاهش یا از بین بردن تأثیرات منفی طرح مورد نظر.

اهداف پژوهش

- شناخت رابطه‌ی بین تأثیرات اجتماعی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه.
- شناخت رابطه‌ی بین تأثیرات اجتماعی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه.
- شناخت رابطه‌ی بین تأثیرات اقتصادی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه.
- شناخت رابطه‌ی بین تأثیرات اقتصادی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه.
- شناخت رابطه‌ی بین تأثیرات فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه.

- شناخت رابطه‌ی بین تأثیرات فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه.
- شناخت نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی شهر جدید اندیشه.

پیشینه پژوهش

بعد از مطرح شدن پارادایم توسعه‌ی پایدار در دهه‌ی ۱۹۷۰ میلادی، بررسی‌ها و تحقیقات وسیعی در سطوح مختلف بین‌المللی، ملی و محلی کشورهای مختلف توسعه‌یافته و در حال توسعه‌ی جهان، توسط سازمان‌های بین‌المللی، مجامع علمی، دولت‌ها، دانشگاه‌ها، سازمان‌های مردم‌نهاد و محققان و پژوهشگران مختلف در زمینه‌ی توسعه‌ی پایدار و ارزیابی و سنجش آن در حوزه‌های شهری، روستایی و ... صورت گرفته است. بخشی از تحقیقات و پژوهش‌های صورت گرفته در خصوص توسعه‌ی پایدار شهری و توسعه‌ی پایدار اجتماعی به شرح ذیل است.

الف) تحقیقات داخلی

سرور و موسوی (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای با عنوان: ارزیابی توسعه‌ی پایدار شهرهای استان آذربایجان غربی، با استفاده از مدل‌های کمی برنامه‌ریزی از جمله تصمیم‌گیری‌های چند معیاره‌ی تاپسیس، ضریب آنتروپی و ضریب پراکندگی و با استفاده از ۵۰ شاخص (جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، بهداشتی - درمانی، زیربنایی، حمل و نقل و ارتباطات و کالبدی) به ارزیابی ۳۶ شهر استان آذربایجان غربی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق بیانگر توسعه‌ی شهرهای بزرگ و عدم توسعه‌ی شهرهای کوچک است؛ همچنین به لحاظ توسعه‌ی کلی، الگوی فضای ناحیه‌ای در پهنه‌ی استان، الگوی مرکز - پیرامون است. یعنی هر چقدر به طرف شهرهای بزرگ به لحاظ جمعیتی، اداری و اقتصادی نزدیک‌تر شویم، شهرها توسعه‌یافته‌تر می‌شوند (سرور و موسوی، ۱۳۹۰: ۲۸-۷).

عزیزی (۱۳۸۵)، در مقاله‌ای با عنوان: محیط مسکونی پایدار، پرداختن به اصول و معیارهای توسعه‌ی محله‌ای پایدار را لازم و ضروری می‌داند و ویژگی‌های یک محیط مسکونی پایدار را هویت، تنوع، دسترسی به خدمات و ظرفیت قابل تحمل محله می‌داند (عزیزی، ۱۳۸۵: ۵).

توکلی (۱۳۸۵)، در پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد خود با موضوع بهبود ساختاری فضایی محله بر پایه‌ی اصول توسعه‌ی پایدار، پیشنهاد ساختار جدید محله‌ی مورد مطالعه‌ی خود را بر اساس الگوی توسعه‌ی پایدار ارائه داده است (توکلی، ۱۳۸۵: ۱۴۲-۱۱۹).

حبیبی (۱۳۸۰)، در مقاله‌ای با عنوان حیات‌بخشی به محلات مسکونی با بررسی محلات قدیم در شهرهای ایران که محل بقای زندگی شهری در قرون گذشته بوده و یا به عبارت دیگر پایدار بوده‌اند، ویژگی‌های این محله‌ها را که موجب توسعه‌ی پایدار آنها گشته‌اند، وجود هویت مستحکم محله‌ای اعم از هویت کالبدی و فرهنگی و فعالیت، وجود نشانه‌های شهری متمایزکننده‌ی آن با سایر محلات شهر، وجود فضاهای تعامل اجتماعی و مشارکت فعالانه و نظارت مستمر ساکنان می‌داند و برای حل مشکل ناتوسعه‌ی پایدار محلات امروزی، پرداختن به این موضوعات را توصیه می‌کند (حبیبی، ۱۳۸۰: ۸).

تقوایی و صفرآبادی (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای تحت عنوان: توسعه‌ی پایدار شهری و برخی عوامل مؤثر بر آن، با بهره‌گیری از تکنیک تحلیل عاملی، ضمن شناسایی ۸۲ شاخص توسعه‌ی پایدار شهری در شهر کرمانشاه، عوامل اصلی مدیریتی تأثیرگذار بر توسعه‌ی پایدار شهر کرمانشاه را مورد ارزیابی قرار داده‌اند. شاخص‌های مورد بررسی در ۲۵ شاخه‌ی اصلی و در نهایت در ۵ عامل سلامت شهری، سیستم دولتی مطلوب، محیط زیست پایدار، ساختار آموزشی و خرسندی و شادمانی، استخراج و نام‌گذاری شده‌اند. بر اساس یافته‌های پژوهش، اولین عامل سلامت شهری (با شاخص‌هایی مانند تحصیلات، بهداشت اجتماعی، ایمنی و انضباط اجتماعی) با داشتن ۲۵/۴ درصد واریانس، نقش مهمی را در توسعه‌ی پایدار شهری بر عهده داشته و راهکار ضروری، تقویت زیر شاخص‌های مذکور برای دستیابی به توسعه‌ی پایدار شهری در این شهر است (تقوایی و صفرآبادی، ۱۳۹۲: ۱-۲۲).

مشکینی و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی تحت عنوان: تحلیل فضایی سنجش توسعه‌ی پایدار اجتماعی شهری (مناطق ۲۲ گانه‌ی شهر تهران)، با بهره‌گیری از شاخص توسعه‌ی پایدار اجتماعی و استفاده از ۷ شاخص کلی توسعه‌ی پایدار اجتماعی در قالب شاخص‌های جمعیتی و اجتماعی، اقتصادی، سرمایه‌ی اجتماعی، عدالت اجتماعی، سلامت، عوامل کالبدی و شاخص امنیتی، به بررسی و تحلیل وضعیت بعد اجتماعی توسعه‌ی پایدار در مناطق ۲۲ گانه‌ی شهر تهران پرداخته‌اند. نتایج پژوهش بیانگر آن است که مناطق ۱۲، ۶، ۳ و ۱ از لحاظ توسعه‌ی پایدار اجتماعی شرایط مناسب‌تری نسبت به دیگر مناطق شهر

تهران دارا بوده و مناطق ۱۷، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۱ و ۱۰ مناطق ناپایدار اجتماعی در شهر تهران طبق شاخص‌های مورد بررسی هستند (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۱۱-۱۸۶).
 اذانی و همکاران (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای تحت عنوان: بررسی شاخص‌های توسعه‌ی پایدار محله‌ای منطقه‌ی ۱۳ اصفهان، با بهره‌گیری از مدل ارزیابی تاپسیس، شاخص‌های توسعه‌ی پایدار محله‌ای را در سطح منطقه‌ی ۱۳ شهر اصفهان به منظور شناخت تفاوت‌ها و نابرابری‌ها بین محلات و رتبه‌بندی از نظر میزان امکانات، دسترسی‌ها و بهره‌مندی مورد بررسی و تحلیل قرار داده‌اند. نتایج حاصل از پژوهش، بیانگر آن است که از بین محلات این منطقه، محله‌ی کشاورزی به لحاظ توسعه‌ی پایدار و از منظر شاخص‌های مورد مطالعه، در رتبه‌ی بالاتری نسبت به دیگر محلات منطقه‌ی ۱۳ شهر اصفهان قرار دارد؛ همچنین در بین محلات مورد بررسی، محله‌ی باغ زیار از توسعه‌ی پایدار کمتری برخوردار بوده است (اذانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴۲-۱۱۹).

عنبری و ملاکی (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای با عنوان: بررسی آثار اجتماعی قطب‌های رشد صنعتی بر توسعه‌ی پایدار محلی، به بررسی آثار اجتماعی توسعه‌ی صنعتی ناشی از ایجاد قطب رشد صنعتی بر توسعه‌ی پایدار محلی در منطقه‌ی عسلویه پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که همپای توسعه‌ی صنعتی در منطقه، شاخص‌های توسعه‌ی پایدار در اجتماعات محلی تحقق نیافته است. بخش‌هایی مانند آموزش، بهداشت، زیرساخت‌ها و امکانات زیربنایی، نسبت به قبل از ورود صنعت به منطقه بهبود یافته‌اند، اما در حوضه‌های دیگر بهبود ملاحظه نمی‌گردد و گاهی آثار منفی دیده می‌شود. در حوضه‌های اجتماعی، آسیب‌های مختلف و تبعیض‌های گوناگون اتفاق افتاده است (عنبری و ملاکی، ۱۳۹۰: ۸۷-۱۰۶).

ب) تحقیقات خارجی

شین و همکارانش (۲۰۱۱)، در پژوهشی تحت عنوان: کاربرد شاخص‌های توسعه‌ی پایدار شهری، یک مقایسه بین تجربه‌های مختلف با استفاده از لیست شاخص‌های توسعه‌ی پایدار شهری بین‌المللی به بررسی و مقایسه‌ی بکارگیری و کاربرد این شاخص‌ها در ۹ تجربه در سطح بین‌المللی پرداخته‌اند. در این بررسی، پژوهشگران تجربه‌ی طرح‌های توسعه‌ی پایدار شهری را در سطح ۹ شهر ملیورن، هنگ‌کنگ، اسکندر، بارسلونا، مکزیکوسیتی، تایپه، سنگاپور، شان‌دیگار و پونا را با استفاده از ۱۵۷ شاخص در ۴ بُعد محیطی، اقتصادی، اجتماعی و حکم‌روایی و ۳۷ طبقه به صورت مقایسه‌ای بررسی و نتایج

را به صورت درصدی از صفر تا ۱۰۰ نشان داده‌اند. بطور کلی و در همهی چهار بُعد، طرح‌های توسعه‌ی پایدار شهرهای اسکندر در کشور مالزی و بارسلونا در کشور اسپانیا، دارای بیشترین انطباق و شباهت با لیست شاخص‌های توسعه‌ی پایدار شهری بین‌المللی هستند (شین و همکاران، ۲۰۱۱).

دیز (۲۰۱۱)، در مقاله‌ای تحت عنوان: برنامه‌ریزی برای توسعه‌ی پایدار؛ تطبیق راهبرد در نواحی و شهرهای کشور پرو، با بهره‌گیری از مدل تطبیق راهبردی، به بررسی دستیابی و ایجاد قاعده‌ای راهبردی برای توسعه‌ی پایدار در نواحی و شهرهای کشور پرو پرداخته است. مطالعه‌ی حاضر، مدل تطبیق راهبردی را به منظور تطبیق توسعه‌ی اقتصادی و توسعه‌ی محیطی و شناسایی مفاهیم اکوسیستم‌های صنعتی، سبک‌های زندگی پایدار، تجارت سبز و خدمات محیطی به‌عنوان راهبردهای یکپارچه بکار می‌گیرد (دیز، ۲۰۱۱).

دمپسی و همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهشی تحت عنوان: کلید توسعه‌ی شهری پایدار در شهرهای انگلستان؟ تأثیر تراکم بر توسعه‌ی پایدار اجتماعی، به ارتباط بین عناصر شکل شهری (شامل تراکم) و توسعه‌ی پایدار پرداخته‌اند. این تحقیق بطور خاص ارتباط بین تراکم و جنبه‌های توسعه‌ی پایدار اجتماعی، به ویژه برابری اجتماعی (بطور مثال دسترسی به خدمات و تسهیلات)، برابری محیطی (بطور مثال دسترسی و استفاده از فضاهای سبز) و توسعه‌ی پایدار جامعه (شامل احساس امنیت، اثرات متقابل اجتماعی و ثبات اجتماعی) را بررسی نموده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بطور کلی تعدادی پیوستگی بین تراکم مسکونی و جنبه‌های توسعه‌ی پایدار اجتماعی وجود دارد. تراکم محله‌ای یک اثر مثبت بر استفاده از خدمات محلی و تسهیلات دارد. ساکنان در محله‌های پرتراکم‌تر تمایل بیشتری به استفاده از خدمات و تسهیلات محلی خود نسبت به مناطقی که دارای تراکم کمتر هستند، دارند (دمپسی و همکاران، ۲۰۱۲).

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین تأثیرات اجتماعی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد.
- ۲- بین تأثیرات اجتماعی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد.

- ۳- بین تأثیرات اقتصادی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد.
- ۴- بین تأثیرات اقتصادی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد.
- ۵- بین تأثیرات فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد.
- ۶- بین تأثیرات فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (پس از اتمام) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش از دو روش استفاده شده است: ۱- روش اسنادی و کتابخانه‌ای برای دستیابی به چارچوب نظری، شفاف شدن واقعیت اجتماعی و آگاهی از پیشینه و ادبیات پژوهش؛ ۲- روش پیمایشی شبه تجربی: برای جمع‌آوری داده‌ها، طبقه‌بندی، توصیف، تحلیل و آزمون فرضیه‌ها. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ی پژوهشگر ساخته و مبتنی بر مقیاس لیکرت است که با استفاده از حوزه‌ی نظری و مدل تحقیق و نتایج ابزارهای سنجش در سایر پژوهش‌ها، تهیه شد و در دو مرحله حین اجرا و پس از اتمام بازار بر روی نمونه‌ی ۵۲۴ نفر اجرا شد و نمونه‌ها در دو بررسی یکسان بودند. اعتبار محتوایی^۱ بدست آمده ۰/۸۳ است که از مقدار قابل قبولی برخوردار است. به منظور سنجش روایی از تکنیک تحلیل عاملی استفاده شد و آماره‌ی کیسر^۲ برابر ۰/۹۰ نشان داد که همبستگی گویه‌های مقیاس برای ایجاد تحلیل عاملی و تعداد نمونه مناسب است. در تعریف عملیاتی متغیرها باید به این نکته اشاره داشت که از مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای استفاده شد و برای مفهوم توسعه‌ی پایدار، سه شاخص پایداری اقتصادی، پایداری منافع محلی و پایداری اجتماعی و برای تأثیرات اجتماعی شاخص‌های امنیت اجتماعی، اشتغال و معیشت، رفاه و سلامت، تعارضات اجتماعی، ترکیب جمعیتی، بار ترافیکی، شبکه‌های اجتماعی آسیب اجتماعی، قیمت املاک و خدمات، نابرابری اجتماعی در نظر گرفته شد؛ همچنین برای تأثیرات فرهنگی از شاخص‌های هویت محله‌ای و فرهنگی، روابط خانوادگی، ارزش‌ها و هنجارها، فراغت، تقویت بنیه‌ی اسلامی و دینی استفاده شده است.

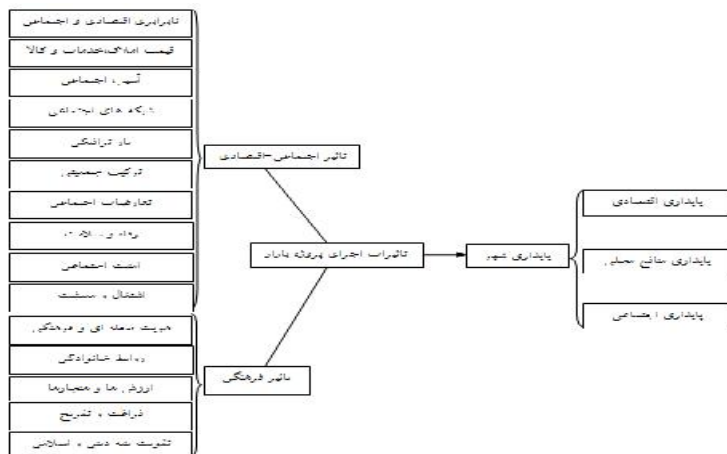
^۱ Content Validity Ratio

^۲ Kaiser Meyer Olkin (KMO)

نمونه‌ی مورد مطالعه در این پژوهش ساکنین شهر اندیشه و کسبه‌ی محل می‌باشند. تعداد ۵۲۴ نفر (نمونه‌ی یکسان) در دو مرحله قبل از ساخت و بعد از اتمام ساخت مورد مطالعه قرار گرفتند. شیوه‌ی نمونه‌گیری بر اساس شیوه‌ی سیستماتیک انجام شده است. برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون و برای آزمون مدل، از شاخص‌های برازش و نرم‌افزار لیزرل استفاده شده است.

معرفی متغیرها و شاخص‌ها

مدل مفهومی زیر، ارزیابی تأثیرات بازار بزرگ ایرانی - اسلامی بر توسعه‌ی پایدار شهر را نشان می‌دهد. در این مدل شاخص‌ها یا مؤلفه‌های آثار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این پروژه مشخص شده‌اند که از طریق ابزار سنجش پرسشنامه و مصاحبه با شهروندان ساکن شهر جدید اندیشه مورد مطالعه قرار گرفته است.

شکل ۱: مدل مفهومی اثرات بازار بزرگ ایرانی - اسلامی بر توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه

محدوده و قلمرو پژوهش

زمان شروع طرح، خرداد ماه ۱۳۹۲ و زمان اتمام طرح، شهریور ماه ۱۳۹۴ و مکان پژوهش بازار بزرگ ایرانی - اسلامی در شهر جدید اندیشه می‌باشد. شهر اندیشه در ۳۰ کیلومتری تهران، ۳ کیلومتری شمال غربی شهریار و ۷ کیلومتری جنوب شرقی کرج واقع است و به لحاظ دسترسی مناسب به شبکه‌های ارتباطی منطقه از جایگاه ویژه‌ای برخوردار

می‌باشد. شهر جدید اندیشه با وسعت ۱۴۹۵ هکتار بصورت مثلثی در جنوب شرقی شهر کرج و در شرق محور ملارد واقع گردیده است. اراضی مورد نظر از شرق به رودخانه‌ی کرج و از غرب به محدوده‌ی طرح توسعه و عمران شهر کرج بزرگ و از جنوب به جاده‌ی کرج به علی‌شاه عوض و از سمت شمال به اراضی روستای هفت جوی محدود است. اصولاً برنامه‌ریزی توسعه‌ی شهرهای جدید در سه دوره‌ی بلندمدت (۲۵ ساله)، میان‌مدت (۱۵ ساله) و کوتاه‌مدت (۵ ساله) صورت می‌پذیرد که در خصوص اندیشه به دلیل شروع عملیات آماده‌سازی و واگذاری زمین و فشار زیاد متقاضیان مسکن با فرض سال ۷۰ به عنوان سال مبنای طرح، تا پایان سال ۱۳۷۵ بیش از ۱۹۰۰ واحد مسکونی ایجاد گردیده بود، علیرغم پیش‌بینی این مسئله که در دوره‌ی میان مدت طرح (سال ۸۵) با توسعه و شکل‌گیری مراکز خدماتی و تأسیساتی روبنایی شهر بیش از ۶۰،۰۰۰ نفر و تا پایان دوره‌ی طرح یعنی تا سال ۱۳۹۵ بیش از ۱۰۰،۰۰۰ نفر در این شهر اسکان یابند اما بدلیل استقبال غیر منتظره‌ی مردم از اسکان در این شهر هم‌اکنون جمعیتی بالغ بر ۱۲۰،۰۰۰ نفر در اندیشه ساکنند، شهر جدید اندیشه از نظر شرایط اقلیمی دارای آب و هوای نسبتاً گرم و خشک در تابستان و سرد در زمستان می‌باشد و در ارتفاع ۱۲۰۰ متر از سطح دریا قرار دارد.

بازار ایرانی - اسلامی اندیشه که نشأت گرفته از معماری اماکن کم‌نظیری مانند میدان نقش جهان اصفهان، باغ فین کاشان و باغ عفیف‌آباد شیراز است علاوه بر جذب گردشگر و علاقه‌مندان به هنر معماری ایرانی - اسلامی، می‌تواند زمینه‌ساز رونق اقتصادی در شهر اندیشه شود. این بازار با مساحت زیر ۵۳ هزار متر مربعی از بخش‌های مختلفی نظیر واحدهای تجاری، پارکینگ، زورخانه، رستوران سنتی، رستوران بین‌الملل، سالن‌های چند منظوره، مسجد و حسینیه و غیره برخوردار است.

شکل ۲: نمای بیرونی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی

مبانی نظری پژوهش

در این پژوهش از دیدگاه پیر بوردیو^۱ و لئونارد دهل^۲ استفاده شده است. بوردیو بر رابطه‌ی دیالکتیکی میان ساختارهای عینی و پدیده‌های ذهنی تأکید می‌کند. به نظر او از یک سوی، ساختارهای عینی قرار می‌گیرند که مبنای صورت‌های ذهنی را تشکیل می‌دهند و الزام‌های ساختاری را که بر کنش‌های متقابل وارد می‌شوند تعیین می‌کنند؛ اما از سوی دیگر، اگر کسی خواسته باشد تلاش‌های روزانه‌ی فردی و جمعی را که در جهت تغییر و یا حفظ این ساختارها عمل می‌کنند بررسی کند، باید این صورت‌های ذهنی را در نظر گیرد. بوردیو برای دوری جستن از این تعارض عینیت‌گرایانه و ذهنیت‌گرایانه، بر عملکرد تأکید می‌کند که به نظر او، پیامد رابطه‌ی دیالکتیکی میان ساختار و عاملیت است. بوردیو به خاطر علاقه‌اش به رابطه‌ی دیالکتیکی میان ساختار و شیوه‌ی ساخت واقعیت اجتماعی از سوی انسان‌ها، به جهت‌گیری نظری‌اش عنوان «ساختارگرایی ساخت‌گرایانه»، «ساخت‌گرایی ساختاری» یا «ساختارگرایی تکوینی» می‌دهد. بوردیو ساختارگرایی تکوینی‌اش را چنین تعریف می‌کند: تحلیل ساختارهای عینی که به زمینه‌های متفاوت تعلق دارند، از تحلیل تکوین ساختارهای ذهنی در قلمرو افراد زیست‌شناختی که تا اندازه‌ای محصول ترکیب ساختارهای اجتماعی‌اند، جدایی‌ناپذیر است؛ این تحلیل از تحلیل تکوین خود این ساختارهای اجتماعی نیز جدایی‌ناپذیر است؛ فضای اجتماعی و گروه‌هایی که آن را اشغال می‌کنند، محصول تلاش‌های تاریخی است. در این فضا، عوامل انسانی بر وفق جایگاهی که در فضای اجتماعی دارند و با ساختارهای ذهنی که به وسیله‌ی آنها این فضا را ادراک و مشارکت می‌کنند.

او دست‌کم به گونه‌ای جزئی از چشم‌انداز ساختارگرایانه هواداری می‌کند، اما چشم‌انداز بوردیو از ساختارگرایی سوسور و لوی اشتراس و نیز مارکسیست‌های ساختاری متفاوت است. هر چند که آنها بر ساختارهای زبان و فرهنگ تأکید می‌کنند، ولی بوردیو می‌گوید که ساختارها در همان جهان اجتماعی نیز وجود دارند. بوردیو «ساختارهای عینی را مستقل از آگاهی و اراده‌ی عاملان انسانی» می‌انگارد، عاملانی که «می‌توانند عملکردها یا صورت‌های ذهنی‌شان را هدایت کرده و آنها را مقید سازند» (ریتزر، ۲۰۱۳: ۷۱۶).

جان کلام کار بوردیو و کوشش او برای از میان برداشتن فاصله‌ی میان ذهنیت‌گرایی و عینیت‌گرایی، در مفاهیم ساختمان ذهنی و زمینه و نیز رابطه‌ی دیالکتیکی‌شان نهفته

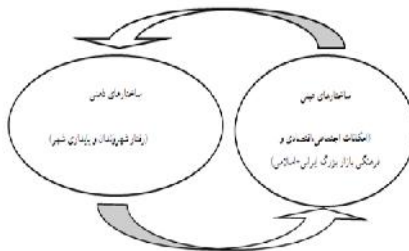
^۱ Pierre Bourdieu

^۲ Leonard J. Duhl

است. در حالی که ساختمان ذهنی در اذهان کنشگران وجود دارد، زمینه در خارج از ذهن آنها جای دارد. ساختمان ذهنی به « ساختارهای ذهنی یا شناختی » اطلاق می‌شود که انسان‌ها از طریق آنها با جهان اجتماعی برخورد می‌کنند. انسان‌ها مجهز به یک رشته طرح‌های ملکه‌ی ذهن شده‌اند که با آنها جهان اجتماعی‌شان را ادراک، فهم، ارزیابی و ارزش‌گذاری می‌کنند. از طریق همین طرح‌های ذهنی است که آدم‌ها عملکردهایشان را تولید کرده و آنها را ادراک و ارزش‌گذاری می‌کنند. از جهت دیالکتیکی، ساختمان ذهنی « محصول ملکه‌ی ذهن شدن ساختارهای » جهان اجتماعی است. در واقع، می‌توان گفت که ساختمان ذهنی همان « ساختارهای اجتماعی تجسم‌یافته و ملکه‌ی ذهن شده » است. این ساختارها تقسیم‌بندی‌های عینی در ساختارهای طبقاتی، مانند گروه‌های سنی، جنسیت‌ها و طبقات اجتماعی را منعکس می‌سازند. ساختمان ذهنی در نتیجه‌ی اشغال بلندمدت یک جایگاه در داخل جهان اجتماعی شکل می‌گیرد؛ از همین روی، ساختمان ذهنی بر وفق ماهیت جایگاه افراد در جهان اجتماعی تغییر می‌پذیرد و برای همین است که افراد گوناگون ساختمان ذهنی واحدی در جامعه ندارند. به هر روی، آنهایی که جایگاه واحدی در جهان اجتماعی دارند، از ساختمان ذهنی مشابهی نیز برخوردارند. به این معنا، ساختمان ذهنی را می‌توان به‌عنوان یک پدیده‌ی جمعی نیز در نظر آورد. ساختمان ذهنی به انسان‌ها اجازه می‌دهد که جهان اجتماعی‌شان را درک کند، ولی وجود انواع ساختمان‌های ذهنی نشان می‌دهد که جهان اجتماعی و ساختارهای آن به گونه‌ای یکنواخت بر همه‌ی کنشگران تحمیل نمی‌شود (ریترز، ۱۳۸۰: ۷۲۱).

بنابراین ساختارهای عینی را می‌توان امکانات اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی و ... در نظر گرفت. به گفته‌ی بوردیو این ساختارهای عینی مستقل از آگاهی و اراده‌ی عاملان انسانی هستند که می‌توانند عملکردها یا صورت‌های ذهنی را هدایت کنند و انسان‌ها از طریق ساختارهای ذهنی با جهان اجتماعی برخورد می‌کنند. به گونه‌ای که با ملکه‌ی ذهن شدن بسیاری از ارزش‌ها، هنجارها و عوامل خارجی، عملکردهایشان را تولید و ارزش‌گذاری می‌کنند. البته بوردیو به این نکته اشاره دارد که ساختمان ذهنی افراد مطابق با جایگاه و طبقه‌ی اجتماعی‌شان در جهان اجتماعی تغییر می‌پذیرد. به عبارت دیگر در قالب نظریه‌ی بوردیو می‌توان ادعان داشت که وجود ساختارها و امکانات مانند ساختارهای اجتماعی و فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی؛ می‌تواند بر رفتار شهروندی یا ساختارهای ذهنی افراد که متأثر از ملکه‌ی ذهن شدن ارزش‌ها، هنجارها و عوامل خارجی است مؤثر واقع شود؛ به گونه‌ای که هر اندازه امکانات و ساختارهای اجتماعی و فرهنگی به گونه‌ای دقیق، مطلوب و

با کیفیت بهتری عرضه شده و مورد پذیرش واقع شوند، احتمالاً باعث خواهد شد که بر ارزش‌ها، هنجارها، عملکرد و کنش شهروندان در قالب رفتار خرید شهروندی مؤثر واقع شود و به توسعه‌ی پایدار شهر کمک کند.

شکل ۳: خلاصه نظریه‌ی بورديو

بوم‌شناسی، لئونارد دهل را به سوی مسائل رهنمون می‌شود که از مقوله‌ی شهری شدن در جامعه‌ی صنعتی ناشی شده است. دهل در ارائه‌ی تیپولوژی نیازهای شهری رویکردی متمایز نسبت به سایر نظریات عرضه می‌کند. وی نیازهای شهری را با ملحوظ نمودن انگاره‌ی شهر به‌عنوان یک مجموعه‌ی منسجم و یک ارگانسیم دسته‌بندی و طبقه‌بندی می‌نماید. وی معتقد است تعریف شهر سخت است، در گذشته شهرداری مرزهای مشخص بود، یک هویت جغرافیایی با زمینه‌ی روشن جمعیت‌شناختی و فرهنگی معین وضع شهر را مشخص می‌کرد، در حالیکه امروز محلات، اجتماعات، شهرها، مادرشهرها (متروپلیتن‌ها) و کلان‌شهرهای (مگالوپلیس‌ها) فراوان به‌عنوان پدیده‌هایی از شهرنشینی وجود دارند. وی با توجه به دگرگونی‌های عمیقی که جوامع شهری نسبت به گذشته یافته‌اند، مقتضیات تحقق شهر سالم را به شرح ذیل تبیین می‌کند: (دهل^۱، ۱۹۸۷: ۳) پاسخ‌های شهر به نیازهای گسترده‌ی مردم و سازمان‌هایش باید مناسب و مؤثر باشد.

- ۱- شهر توانایی تطابق با جزئیات نظام را داشته باشد.
 - ۲- شهر بتواند نیازهای مدام در حال ظهور و متغیر را تأمین کند.
 - ۳- شهروندان باید بتوانند از امکانات شهر خویش استفاده کنند.
- اینها عملی نخواهد بود مگر اینکه شهر قادر به آموزش شهروندان باشد.

^۱ Duhl

« لئونارد دهل با تشبیه شهر به ارگانیزم زنده، به تعریف و تبیین نیازهای شهر می‌پردازد و دو سؤال اساسی زیر را مطرح می‌کند: ۱- شهر به چه چیز نیاز دارد تا به صورت یک ارگانیزم سالم توسعه یابد و به افراد امکان تکامل دهد؟

۲- نیازهای شهر در کلیه مراحل توسعه‌ی آن چه هستند؟ (دهل، ۱۹۸۵: ۲۳)

دهل در پاسخ به این سؤالات به موارد زیر به‌عنوان نیازهای شهری اشاره می‌کند. بطور کلی نیازهای هر شهر به پنج طبقه قابل تقسیم است:

۱- *نیازهای اولیه و اساسی*: هر شهر باید توانایی تأمین نیازهای اساسی شهروانشان خود مثل غذا، لباس، خانه، امنیت، مراقبت‌های بهداشتی و نظایر آن را داشته باشد.

۲- *نیازهای عملکردی و هنری*: بر این اساس فرایند زندگی چیزی بیش از تأمین نیازهای اساسی است، بنابراین تحقق تمام عملکردهای زندگی باید امکان‌پذیر باشد. از این نظر عرصه‌هایی برای تولد، رشد، آموزش، کار و تفریح برای شهروندان هر شهر لازم است. علاوه بر این مردم باید بتوانند در فعالیت‌های مختلف شامل تجربیات هنری، فرهنگی و ورزشی و زیباسازی به صورت فعال یا منفعل شرکت کنند.

۳- *ارتباط و شبکه*: علاوه بر نیازهای اساسی و مکان‌های غنای فرهنگی، سازه‌های ربط‌دهنده در شرایط مختلف نیز به‌عنوان نیاز مطرح است این ابزار شامل کلیه انواع ارتباطات در ابعاد مختلف می‌شود. در هر شهری باید راه‌هایی برای تأمین معاش اعم از غذا و پول، عقاید و تماس‌های اجتماعی بین مردم وجود داشته باشد. علاوه بر این شهر به ارتباط با سایر شهرها و مراکز خارج و همچنین به مجموعه‌ی آداب و رسوم برای تأمین ارزش‌ها و عقاید خویش و جنبه‌های دیگر فرهنگی نیاز دارد.

۴- *زیرساخت‌ها*: با توجه به خصلت اندام‌واره‌ی شهر، فعالیت‌های به ظاهر مجزا و متظاهر آن بر یکدیگر آثار گوناگون دارد. وقتی بخشی از فعالیت‌ها و کارکردها صدمه می‌بیند، شهر به‌عنوان یک مجموعه متضرر می‌شود. در نگاهی گذرا به شهر، ابتدا زیر ساخت‌های فیزیکی آن به چشم می‌آیند، اما در کنار این‌ها زیرساخت‌های پنهانی نیز وجود دارد که غیر فیزیکی و منعطف هستند مثل قوانین و مقررات نظام‌ها و الگوهای رفتاری که در مجموع شکل‌دهنده و هدایت‌کننده نحوه‌ی مدیریت جامعه هستند.

۵- *ملاحظات اکولوژیک*: دهل معتقد است در راه تلاش به دستیابی موارد قبل، نباید از اساسی‌ترین نیازها غافل بود و آن عبارت است از « توانایی برای بازسازی و تجدید حیات خویش ». در ادامه دهل معتقد است که « نیازهای اصلی انسان نمی‌تواند در محلات شهری کلان‌شهرها که آکنده از بی‌نظمی و هرج و مرج است، برآورده شود ».

یکی از مباحث اصلی توسعه‌ی پایدار بحث پیش‌نیاز بودن توسعه‌ی محلی برای توسعه‌ی ملی است. طرفداران توسعه‌ی درون‌زا قائل به توسعه از پایین به بالا هستند؛ بر اساس این بینش توسعه باید از درون جوامع بر اساس نیازها و استعدادهای همان جامعه شروع شود تا بر مسأله‌ی وابستگی به‌عنوان عامل توسعه‌نیافتگی غلبه کند. در توسعه‌ی درون‌زا مردم بومی و محیط زیست آنها محور اصلی مطالعه و برنامه‌ریزی به شمار می‌روند. در توسعه‌ی پایدار سیستماتیک و درون‌زا همه چیز در محیط محلی به یکدیگر مرتبط است. به عبارت دیگر نیازهای انسانی در یک توسعه‌ی درون‌زا معقول و متکی به امکانات محیطی است (پاپلی یزدی، ۲۰۱۳:۲۰). وجود و تحقق معیارهایی نظیر هویت، سرزندگی، پویایی، تأمین تجهیزات و خدمات، تنوع و دسترسی مناسب می‌تواند از ضرورت‌های یک محله پایدار باشد. اصول و معیارهای فوق‌الذکر به‌عنوان بخشی از چارچوب نظری در تحقیق، با توجه به نظریه‌ی توسعه‌ی پایدار و نظریه‌ی نیازسنجی شهری و نظریه‌ی شهر سالم در نظر گرفته شده است. با توجه به نظریه‌ی نیازسنجی شهری می‌توان بیان داشت که نیازهای شهروندان از جمله نیازهای اولیه و اساسی؛ نیازهای عملکردی و هنری و آموزشی، در قالب امکانات و ساختارهای گوناگون باید مرتفع گردد تا بخشی از فرایند توسعه‌ی پایدار شهری تحقق پیدا کند. نیازهای انسانی در یک توسعه‌ی درون‌زا، معقول و متکی به امکانات محیطی است.

شکل ۴: خلاصه نظریه‌ی نیازسنجی لئونارد دهل

با تلفیق نظریه‌ها و دیدگاه‌های مورد مطالعه می‌توان بازار بزرگ ایرانی - اسلامی را محور هویت شهر و عرصه‌ی حضور مردم در روابط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تلقی کرد؛ بنابراین بازار می‌تواند در توسعه‌ی پایدار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نقش مهم و مؤثری داشته باشد.

یافته‌های پژوهش

الف) اثرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (در زمان ساخت)

برای مشخص شدن رابطه‌ی بین اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی با توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شده است. مدل رگرسیون و معادله‌ی آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۱: رابطه‌ی بین اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی با توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه

خطای معیار برآورد	مجدور ضریب همبستگی تعدیل شده	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی پیرسون
۵/۳۰۸۱۹	۰/۱۹۰	۰/۱۹۵	۰/۴۴۲

جدول بالا ضریب همبستگی پیرسون، مجدور ضریب همبستگی یا ضریب تعیین را نشان می‌دهد به گونه‌ای که میزان همبستگی بین متغیرهای فوق ۰/۴۴ و در سطح پایینی می‌باشد؛ همچنین ضریب تعیین بیانگر این است که ۱۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه توسط مجموعه‌ای از متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی پوشش داده می‌شود.

جدول ۲: سطح معنی‌داری رابطه‌ی بین اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی با توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه

سطح معنی‌داری	F	مجدور میانگین	درجه‌ی آزادی	مجموع مجدورات	
۰/۰۰۰	۴۲/۰۰۷	۱۱۸۳/۶۲۸	۳	۳۵۵۰/۸۸۵	رگرسیون
		۲۸/۱۷۷	۵۲۰	۱۴۶۵۱/۹۹۲	باقیمانده
			۵۲۳	۱۸۲۰۲/۸۷۸	جمع

سطح معنی‌داری ارائه شده با توجه به مقدار F که برابر ۴۲ و سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۱ است که حکایت از تأیید مدل رگرسیونی است و متغیر مستقل قادر به پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته می‌باشند.

جدول ۳: میزان ضرایب استاندارد و غیر استاندارد متغیر مستقل

سطح معنی داری	t	ضرایب استاندارد نشده		متغیر مستقل
		Beta	خطای معیار	
۰/۰۰۰	۱۰/۷۵۱		۱/۵۵۱	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۲/۹۶۶	۰/۱۴۳	۰/۱۱۵	تأثیر اقتصادی حین اجرا
۰/۰۰۰	۳/۵۵۶	۰/۱۸۷	۰/۰۷۱	تأثیر اجتماعی حین اجرا
۰/۰۰۰	۰۴/۵۳۳	۰/۲۱۱	۰/۰۹۵	تأثیر فرهنگی حین اجرا

همان‌طور که ملاحظه می‌شود با توجه به میزان بتای هر متغیر، مشخص می‌شود که متغیر تأثیر اقتصادی با میزان ۰/۱۴ و متغیر تأثیر اجتماعی با میزان ۰/۱۸ و متغیر تأثیر فرهنگی با میزان ۰/۲۱، متغیر وابسته‌ی توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه را مورد پیش‌بینی قرار می‌دهد. از این میان متغیر تأثیر فرهنگی بیشترین تأثیر را خواهد داشت.

ب) اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی بر توسعه پایدار شهر اندیشه (در زمان اتمام ساخت)

برای مشخص شدن رابطه‌ی بین اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی با توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده شده است. مدل رگرسیون و معادله‌ی آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۴: رابطه‌ی بین اثرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه

خطای معیار	مجدور ضریب همبستگی	مجدور ضریب همبستگی	ضریب همبستگی پیرسون
برآورد	تعدیل شده	همبستگی	
۴/۸۴۷۳۰	۰/۳۲۵	۰/۳۲۹	۰/۵۷۳

جدول بالا ضریب همبستگی، مجدور ضریب همبستگی یا ضریب تعیین را نشان می‌دهد به گونه‌ای که میزان همبستگی پیرسون بین متغیرهای فوق ۰/۵۷ و در سطح متوسطی می‌باشد؛ همچنین ضریب تعیین بیانگر این است که ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته‌ی توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه توسط مجموعه‌ای از متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی پوشش داده می‌شود.

جدول ۵: سطح معنی‌داری رابطه‌ای بین اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی با توسعه‌ی پایدار شهر

اندیشه

سطح معنی‌داری	F	مجذور میانگین	درجه‌ی آزادی	مجموع مجذورات	
۰/۰۰۰	۸۴/۹۰۴	۱۹۹۴/۹۳۸	۳	۵۹۸۴/۸۱۴	رگرسیون
		۲۳/۴۹۶	۵۲۰	۱۲۲۱۸/۰۶۴	باقیمانده
			۵۲۳	۱۸۲۰۲/۸۷۸	جمع

سطح معنی‌داری ارائه شده در جدول بالا با توجه به مقدار F که برابر ۸۴ و سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۱ است که حکایت از تأیید مدل رگرسیونی است و متغیر مستقل قادر به پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته می‌باشند.

جدول ۶: میزان ضرایب استاندارد و غیر استاندارد متغیر مستقل

سطح معنی‌داری	t	ضرایب استاندارد نشده		متغیر مستقل
		ضرایب استاندارد شده	خطای معیار	
۰/۰۰۰	۹/۲۸۷		۱/۳۷۷	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۳/۸۶۹	۰/۱۹۰	۰/۱۱۶	تأثیر اقتصادی پس از اتمام
۰/۰۰۰	۳/۸۶۹	۰/۱۵۶	۰/۰۷۱	تأثیر اجتماعی پس از اتمام
۰/۰۰۰	۶/۳۲۰	۰/۳۱۲	۰/۱۰۳	تأثیر فرهنگی پس از اتمام

همان‌طور که ملاحظه می‌شود با توجه به میزان بتای هر متغیر، مشخص می‌شود که متغیر تأثیر اقتصادی با میزان ۰/۱۹ و متغیر تأثیر اجتماعی با میزان ۰/۱۵ و متغیر تأثیر فرهنگی با میزان ۰/۳۱، متغیر وابسته توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه را مورد پیش‌بینی قرار می‌دهد. از این میان متغیر تأثیر فرهنگی بیشترین تأثیر را خواهد داشت.

در بحث ارزیابی تأثیرات اقتصادی ملاحظه می‌شود با شروع ساخت پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی، قیمت املاک مسکونی و تجاری افزایش پیدا کرده‌اند. زمینه برای اشتغال بکار افزایش یافته و تأثیر آن بر قیمت کالاها اثر افزایش را نشان می‌دهد.

در بحث ارزیابی تأثیرات اجتماعی ملاحظه می‌شود با شروع ساخت پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی، بیشترین تأثیر در بحث مهاجرپذیر شدن شهر جدید اندیشه است و در مقام دوم تأثیر اجتماعی می‌توان گفت زمینه‌ی روابط اجتماعی مردم محل با یکدیگر را فراهم ساخته است.

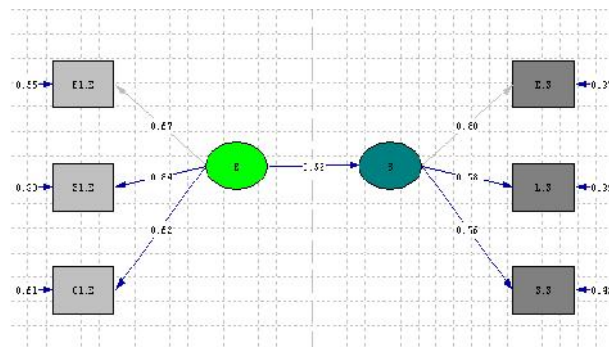
در بحث ارزیابی تأثیرات فرهنگی ملاحظه می‌شود با شروع ساخت پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی، بیشترین تأثیر بر بهسازی منظر شهری، ایجاد زمینه‌های تفریح و فراغت شهروندان و تقویت هویت محله است.

در بحث ارزیابی تأثیرات اقتصادی ملاحظه می‌شود با اتمام ساخت پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی، بیشترین تأثیر بر افزایش قیمت املاک مسکونی و تجاری خواهد داشت.

در بحث ارزیابی تأثیرات اجتماعی ملاحظه می‌شود با اتمام ساخت پروژه بازار بزرگ ایرانی اسلامی، بیشترین تأثیر بر افزایش مهاجرپذیر شدن شهر جدید اندیشه و تردد وسایل نقلیه و بار ترافیک در اطراف بازار بزرگ ایرانی اسلامی خواهد داشت.

در بحث ارزیابی تأثیرات فرهنگی ملاحظه می‌شود با اتمام ساخت پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی، بیشترین تأثیر بر افزایش بهسازی منظر شهری و فراهم شدن زمینه‌های تفریح و فراغت شهروندان ساکن اندیشه خواهد داشت.

ج) بررسی مدل پژوهش

شکل ۵: مدل تحلیل مسیر اثرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (حین اجرای بازار ایرانی - اسلامی)

شکل بالا الگوی ارتباط ابعاد اثرات (E) شامل «اثرات اقتصادی» که توسط ۶ سؤال، «اثرات اجتماعی» که توسط ۱۱ سؤال، «اثرات فرهنگی» که توسط ۶ سؤال با ابعاد توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (S) شامل «توسعه‌ی پایدار اقتصادی» که توسط ۳ سؤال، «توسعه‌ی پایدار منافع محلی» که توسط ۳ سؤال، «توسعه‌ی

پایدار اجتماعی» که توسط ۸ سؤال به عنوان متغیر وابسته اندازه گیری شده که با الگوی حقیقی داده‌ها متفاوت نیست.

میزان لامبدای (میزان بارگذاری یا تأثیر) متغیر پنهان بیرونی ابعاد اثرات (E) شامل $EI.E$ «اثرات اقتصادی» $0/67$ ، $SI.E$ «اثرات اجتماعی» $0/84$ ، $CI.E$ «اثرات فرهنگی» $0/62$ ، که از تجمیع این شاخص‌ها متغیر اثرات شکل می‌گیرد و در مجموع $0/52$ ضریب تأثیرگذاری دارد به عبارت دقیق‌تر 52 درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه پایدار شهر اندیشه توسط مجموعه‌ای از این شاخص‌ها پوشش داده شده و بقیه‌ی موارد پیش‌بینی، توسط سایر متغیرها پیش‌بینی می‌شود. متغیر اثرات اجتماعی بیانگر بالاترین شدت انسجام درونی در متغیر پنهان بیرونی را نشان می‌دهد.

میزان لامبدای متغیر پنهان درونی برای ابعاد توسعه پایدار شهر اندیشه (S) شامل $E.S$ «توسعه پایدار اقتصادی» $0/80$ ، $L.S$ «توسعه پایدار منافع محلی» $0/78$ ، $S.S$ «توسعه پایدار اجتماعی» $0/86$ ، که از تجمیع این شاخص‌ها متغیر توسعه پایدار شهر شکل می‌گیرد. متغیر توسعه پایدار اقتصادی بیانگر بالاترین و متغیر توسعه پایدار اجتماعی کمترین رقم شدت انسجام درونی در متغیر پنهان درونی را نشان می‌دهد. از آنجا که مقدار «شاخص نیکویی برازش» این مدل برابر $0/92$ می‌باشد، می‌توان بیان کرد که این مدل برازش قابل قبولی با واقعیت دارد. میزان ضریب بدست آمده بیانگر اثر مستقیم اثرات اجتماعی بر توسعه پایدار شهر اندیشه می‌باشد.

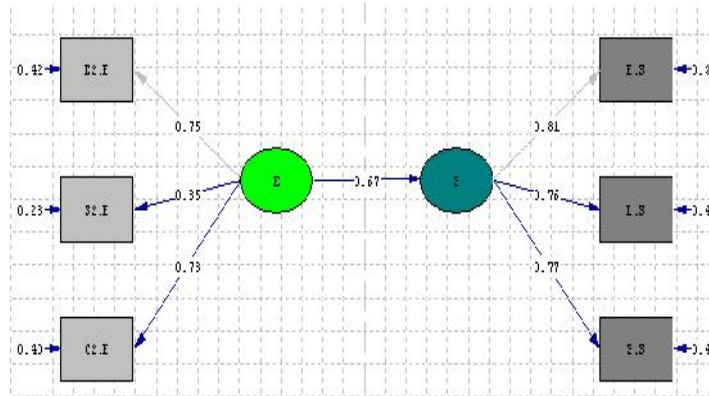
اثرات حین ساخت بازار $(0/52)$ $Y =$ (توسعه پایدار شهر اندیشه)

جدول ۷: شاخص‌های مرتبط با برازش مدل

شاخص	میزان	تفسیر
تاگر - لوئیز (شاخص برازش غیر نرم)	0/91	برازش عالی (ملاک بیش از 0/90)
بونت - بنتلر (شاخص برازش نرم شده)	0/91	برازش عالی (ملاک بیش از 0/90)
هولتر	0/71	برازش عالی (ملاک بیش از 0/70)
ریشه‌ی خطای میانگین مجذورات تقریب $RMSE$	0/029	برازش عالی (ملاک کمتر یا مساوی 0/05)
GFI	0/92	برازش عالی (ملاک بیش از 0/90)

با تأکید بر پنج شاخص نیکویی برازش می‌توان به برازش مدل تدوین شده از یکسو و داده‌های تجربی از سوی دیگر، تأکید داشت؛ بنابراین انطباق مطلوبی بین مدل به تصویر درآمده و یا مدل ساختاری شده با داده‌های تجربی فراهم گردیده و برازش مطلوب معرف

الگویابی معادلات ساختاری با تأکید اثرات بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه است. در جمع‌بندی نهایی پژوهش حاضر، مطرح می‌شود که مدل پیشنهادی پژوهشگر، از برازش کاملی برخوردار بوده زیرا، شاخص برازش غیر نرم تاکر - لوئیز (۰/۹۱) و شاخص برازش نرم شده بونت بنتلر (۰/۹۱)، بالاتر ۰/۹۰ بوده است؛ علاوه بر آن، شاخص هولتر (۰/۷۱) بالاتر از ۰/۷۰ بوده و برازش مطلوب را نشان می‌دهد؛ همچنین، ریشه‌ی خطای میانگین مجذورات تقریب (۰/۰۲۹)، کمتر از ۰/۰۵ بوده و معرف برازش مدل محقق است.

شکل ۶: مدل تحلیل مسیر اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (پس از اتمام بازار ایرانی - اسلامی)

شکل بالا الگوی ارتباط ابعاد اثرات (E) شامل $EI.E$ «اثرات اقتصادی» که توسط ۶ سؤال، $SI.E$ «اثرات اجتماعی» که توسط ۱۱ سؤال، $CI.E$ «اثرات فرهنگی» که توسط ۶ سؤال با ابعاد توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (S) شامل $E.S$ «توسعه‌ی پایدار اقتصادی» که توسط ۳ سؤال، $L.S$ «توسعه‌ی پایدار منافع محلی» که توسط ۳ سؤال $S.S$ «توسعه‌ی پایدار اجتماعی» که توسط ۸ سؤال به‌عنوان متغیر وابسته اندازه‌گیری شده که با الگوی حقیقی داده‌ها متفاوت نیست.

میزان لامبدای (میزان بارگذاری یا تأثیر) متغیر پنهان بیرونی ابعاد اثرات (E) شامل $EI.E$ «اثرات اقتصادی» ۰/۷۶، $SI.E$ «اثرات اجتماعی» ۰/۸۵، $CI.E$ «اثرات فرهنگی» ۰/۷۸، که از تجمیع این شاخص‌ها متغیر اثرات شکل می‌گیرد و در مجموع ۰/۷۸ ضریب تأثیرگذاری دارد به عبارت دقیق‌تر ۶۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته‌ی توسعه‌ی پایدار

شهر اندیشه توسط مجموعه‌ای از این شاخص‌ها پوشش داده شده و بقیه‌ی موارد پیش‌بینی، توسط سایر متغیرها پیش‌بینی می‌شود. متغیر اثرات اجتماعی بیانگر بالاترین شدت انسجام درونی در متغیر پنهان بیرونی را نشان می‌دهد. میزان لامبدای متغیر پنهان درونی برای ابعاد توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (S) شامل $E.S$ «توسعه‌ی پایدار اقتصادی» $L.S$ ، 0.81 «توسعه‌ی پایدار منافع محلی» 0.76 ، $S.S$ «توسعه‌ی پایدار اجتماعی» 0.77 ، که از تجمیع این شاخص‌ها متغیر توسعه‌ی پایدار شهر شکل می‌گیرد. متغیر توسعه‌ی پایدار اقتصادی بیانگر بالاترین و متغیر توسعه‌ی پایدار منافع محلی کمترین رقم شدت انسجام درونی در متغیر پنهان درونی را نشان می‌دهد. از آنجا که مقدار «شاخص نیکویی برازش» این مدل برابر 0.94 می‌باشد می‌توان بیان کرد که این مدل برازش قابل قبولی با واقعیت دارد. میزان ضریب بدست آمده بیانگر اثر مستقیم اثرات اجتماعی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه می‌باشد.

اثرات پس از اتمام ساخت بازار (0.67) $Y =$ (توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه)

جدول ۸: شاخص‌های مرتبط با برازش مدل

شاخص	میزان	تفسیر
تاکر - لوئیز (شاخص برازش غیر نرم)	0.93	برازش عالی (ملاک بیش از 0.90)
بونت - بنتلر (شاخص برازش نرم شده)	0.92	برازش عالی (ملاک بیش از 0.90)
هولتر	0.73	برازش عالی (ملاک بیش از 0.70)
ریشه‌ی خطای میانگین مجزورات تقریب $RMSE$	0.25	برازش عالی (ملاک کمتر یا مساوی 0.05)
GFI	0.94	برازش عالی (ملاک بیش از 0.90)

با تأکید بر پنج شاخص نیکویی برازش می‌توان به برازش مدل تدوین شده از یک‌سو و داده‌های تجربی از سوی دیگر، تأکید داشت. بنابراین انطباق مطلوبی بین مدل به تصویر درآمده و یا مدل ساختاری شده با داده‌های تجربی فراهم گردیده و برازش مطلوب معرف الگویابی معادلات ساختاری با تأکید اثرات بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه است. در جمع‌بندی نهایی پژوهش حاضر، مطرح می‌شود که مدل پیشنهادی پژوهشگر، از برازش کاملی برخوردار بوده زیرا، شاخص برازش غیر نرم تاکر - لوئیز (0.93) و شاخص برازش نرم شده بونت بنتلر (0.92)، بالاتر 0.90 بوده است. علاوه بر آن، شاخص هولتر (0.73) بالاتر از 0.70 بوده و برازش مطلوب را نشان می‌دهد؛ همچنین، ریشه‌ی خطای میانگین مجزورات تقریب (0.25)، کمتر از 0.05 بوده و معرف برازش مدل محقق است.

د) بررسی نقاط قوت، ضعف؛ فرصت‌ها و تهدیدها

می‌توان نقاط قوت و ضعف؛ و همچنین فرصت‌ها و تهدیدهایی که از هر فعالیت توسعه‌ای ناشی می‌شوند یا برای ذینفعان در سطوح مختلف وجود دارند، ارائه کرد. این ماتریس تصویر خلاصه و گویا از دامنه تأثیرات اقدام را ارائه می‌کند. در این مطالعه برای شناسایی پیامدهای پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی با استفاده از نظرهای ساکنین و کسبه‌ی شهر جدید اندیشه می‌توان ارزیابی عوامل داخلی (نقاط قوت و ضعف) این پروژه را با توجه به ضریب وزنی شاخص، نسبت ضریب وزنی، عوامل داخلی، نسبت ضریب وزنی، عوامل داخلی به تفکیک نقاط قوت و ضعف به شرح زیر دسته‌بندی کرد.

جدول ۹: ارزیابی عوامل داخلی (IFE)

عامل	شاخص	ضریب وزنی شاخص (بین صفر تا ۱)	نسبت ضریب وزنی عوامل داخلی	نسبت ضریب وزنی عوامل داخلی به تفکیک نقاط قوت و ضعف
نقاط قوت	رفاه اجتماعی شهروندان	۰/۶۷	۰/۱۲۴	۰/۲۳۴
	امنیت اجتماعی شهروندان	۰/۵۴	۰/۱	۰/۱۸۹
	انسجام اجتماعی و تقویت روابط اجتماعی مردم محل با یکدیگر	۰/۵۸	۰/۱۰۷	۰/۲
	کاهش ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی	۰/۳۹	۰/۰۷	۰/۱۳۴
	خدمات اقتصادی به مردم	۰/۷۱	۰/۱۳	۰/۲۴۴
جمع نقاط قوت		۲/۸۹	۰/۵۳۱	۱
نقاط ضعف	افزایش قیمت املاک مسکونی	۰/۸۵	۰/۱۵۷	۰/۳۳۵
	افزایش قیمت املاک تجاری	۰/۹۰	۰/۱۶۶	۰/۳۵۴
	افزایش قیمت کالاها و خدمات	۰/۷۹	۰/۱۴۶	۰/۳۱۱
جمع نقاط ضعف		۲/۵۴	۰/۴۶۹	۱
جمع کل		۵/۴۳	۱	

همان‌طور که ملاحظه می‌شود میانگین ضریب وزنی نقاط قوت ۰/۵۷ می‌باشد. میانگین ضریب وزنی نقاط ضعف ۰/۸۴ می‌باشد. جمع نسبت ضریب وزنی نقاط قوت

۰/۵۳۱ و جمع نسبت ضریب وزنی نقاط ضعف ۰/۴۶۹ و مجموع آنها ۱ می‌باشد. میانگین ضریب وزنی عوامل داخلی (ضعف و قوت) برابر ۰/۶۷ می‌باشد.

امتیاز عوامل داخلی (بین ۱ تا ۴ شامل: ضعف اساسی، ضعف، قوت و قوت اساسی) برابر ۳ بدست آمد و دارای قوت می‌باشد. ضریب وزنی نقاط قوت شاخص‌ها به ترتیب اهمیت، خدمات اقتصادی به مردم، رفاه اجتماعی شهروندان، انسجام اجتماعی و تقویت روابط اجتماعی مردم محل با یکدیگر، امنیت اجتماعی شهروندان، کاهش ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی می‌باشد. ضریب وزنی نقاط ضعف شاخص‌ها به ترتیب اهمیت، افزایش قیمت املاک تجاری، افزایش قیمت املاک مسکونی، افزایش قیمت کالاها و خدمات می‌باشد.

همان‌طور که در جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود میانگین ضریب وزنی نقاط فرصت‌ها ۰/۶۱ می‌باشد. میانگین ضریب وزنی نقاط تهدید ۰/۸۲ می‌باشد. جمع نسبت ضریب وزنی نقاط فرصت ۰/۵۰۵ و جمع نسبت ضریب وزنی نقاط تهدید ۰/۴۹۵ و مجموع آنها ۱ می‌باشد. میانگین ضریب وزنی عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدها) برابر ۰/۷۰ می‌باشد. امتیاز عوامل خارجی (بین ۱ تا ۴ شامل: تهدید جدی، تهدید، فرصت و فرصت عالی) برابر ۲ بدست آمد و دارای تهدید می‌باشد. ضریب وزنی شاخص فرصت‌ها به ترتیب اهمیت، بهسازی منظر شهری، تقویت ساختار تفریح و فراغت شهروندان، بهبود وضعیت فضای سبز، مشارکت اقتصادی و سرمایه‌گذاری مردم، تقویت هویت محله‌ای، اشتغال به کار، توجه به زمینه‌های دینی و اسلامی در محله می‌باشد. ضریب وزنی شاخص تهدیدها به ترتیب اهمیت، آلودگی (صوتی و هوا)، تردد وسایل نقلیه و بار ترافیک، محدودیت پارک اتومبیل، وضعیت تردد عابران، مهاجرپذیر شدن شهر جدید اندیشه می‌باشد.

جدول ۱۰: ارزیابی عوامل خارجی (EFE)

عامل	شاخص	ضریب وزنی شاخص (بین صفر تا ۱)	نسبت ضریب وزنی عوامل خارجی	نسبت ضریب وزنی عوامل خارجی به تفکیک نقاط فرصت و تهدید
فرصت‌ها	اشتغال به کار	۰/۵۴	۰/۰۶۴	۰/۱۲۷
	مشارکت اقتصادی و سرمایه‌گذاری مردم	۰/۶۳	۰/۰۷۴	۰/۱۴۶
	تقویت هویت محله‌ای	۰/۵۸	۰/۰۶۸	۰/۱۳۵
	تقویت ساختار تفریح و فراغت شهروندان	۰/۶۹	۰/۰۸۱	۰/۱۶۰
	توجه به زمینه‌های دینی و اسلامی در محله	۰/۴۵	۰/۰۵۳	۰/۱۰۵
	بهسازی منظر شهری	۰/۷۲	۰/۰۸۵	۰/۱۶۸
	بهبود وضعیت فضای سبز	۰/۶۸	۰/۰۸	۰/۱۵۹
	جمع فرصت‌ها		۴/۲۹	۰/۵۰۵
تهدیدها	مهاجرپذیر شدن شهر اندیشه	۰/۷۵	۰/۰۸۹	۰/۱۸۳
	وضعیت تردد عابران	۰/۸۱	۰/۰۹۹	۰/۱۹۷
	تردد وسایل نقلیه و بار ترافیک	۰/۸۵	۰/۱۰	۰/۲۰۵
	محدودیت پارک اتومبیل	۰/۸۳	۰/۰۹۸	۰/۲۰
	آلودگی (صوتی و هوا)	۰/۸۹	۰/۱۰۹	۰/۲۱۵
جمع تهدیدها		۴/۱۳	۰/۴۹۵	۱
جمع کل		۸/۴۲	۱	

جدول ۱۱: ماتریس تجزیه و تحلیل SWOT و انتخاب استراتژی

افزایش قیمت املاک تجاری	فهرست ضعفها (W)	خدمات اقتصادی به مردم	فهرست قوتها (S)	فهرست قوتها، ضعفها، فرصتها و تهدیدها بر حسب اولویت	
		رفاه اجتماعی شهروندان			
افزایش قیمت املاک مسکونی	افزایش قیمت کالاها و خدمات	انسجام اجتماعی و تقویت روابط اجتماعی مردم محل با یکدیگر	امنیت اجتماعی شهروندان کاهش ناهنجاریها و آسیبهای اجتماعی		
راهبرد ضعف - فرصت (WO)	راهبرد قوت - فرصت (SO)	این حالت، مطلوبترین و مناسبترین حالت است و بدین معنی است که بازار بزرگ ایرانی اسلامی ضمن آنکه از تواناییها و نقاط قوت در خور و قابل اتکایی برخوردار است، در محیط تعاملی و زمینه‌ای خود نیز با فرصت- های مناسب و گران‌بهایی مواجه است. راهبرد قوت - فرصت بازار بزرگ ایرانی اسلامی، چگونگی بکارگیری توان موجود خود در جهت بهره‌برداری حداکثری از فرصت‌های مغتنم محیطی را بیان می‌دارد (استراتژی تهاجمی)	بهبودی منظر شهری تقویت ساختار تفریح و فراغت شهروندان بهبود وضعیت فضای سبز مشارکت اقتصادی و سرمایه‌گذاری مردم تقویت هویت محله‌ای اشتغال به کار توجه به زمینه‌های دینی و اسلامی در محله	فهرست فرصتها (O)	
راهبرد ضعف - تهدید (WT)	راهبرد قوت - تهدید (ST)	این حالت بدترین، دشوارترین و مخاطره- آمیزترین شرایط برای فعالیت بازار بزرگ ایرانی اسلامی است. با استفاده از این راهبرد باید نقاط ضعف خود را به نوعی پوشش دهد یا آسیب‌پذیری‌های خود را به حداقل ممکن برساند و یا در صورت امکان، خود را از گزند این آسیب‌ها و تهدیدها مصون و به دور نگه دارد (استراتژی تدافعی)	راهبرد قوت - تهدید (ST) در این حالت، بازار بزرگ ایرانی اسلامی هر چند از قوتها و توانایی‌های قابل اتکایی برخوردار است ولی با چالش‌ها و تهدیدهای متعدد و جدی روبرو می‌باشد. این راهبرد چگونگی بهره‌گیری از حداکثر توان موجود برای مقابله‌ی بهینه با فشارها، چالش‌ها و تهدیدهای محیطی را ترسیم می‌کند (استراتژی رقابتی و تنوع)	آلودگی (صوتی و هوا) تردد وسایل نقلیه و بار ترافیک محدودیت پارک اتومبیل وضعیت تردد عابران مهاجرپذیر شدن شهر جدید اندیشه	فهرست تهدیدها (T)

در سناریوی خوشبینانه فرض بر این است که هیچ مشکلی در عملکرد مجریان و نیز تعامل بین مجریان و ذینفعان وجود نداشته باشد. در نتیجه، اجرای پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی موجب ایجاد حداقل پیامدهای منفی برای ذینفعان می‌گردد. بهسازی منظر شهری، توجه به زمینه‌های دینی و اسلامی در محله، تقویت زمینه‌های تفریح و فراغت

شهروندان، در نظر گرفتن هویت محله، ایجاد زمینه‌های مشارکت مردمی، امنیت اجتماعی شهروندان از جمله سناریوی خوشبینانه‌ی اجرای پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی است. در سناریوی بدبینانه، تأثیرات مثبت پروژه در نظر گرفته نشده و با نگرش منفی به تأثیرات اجرای پروژه پیش‌بینی می‌شود. در نتیجه به نظر می‌رسد که اجرای پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی اسلامی به افزایش قیمت املاک مسکونی و تجاری شهر اندیشه، افزایش تردد وسایل نقلیه و بار ترافیک، مشکل تردد عابران پیاده و مهاجرپذیری بیشتر شهر جدید اندیشه منجر خواهد شد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با طرح این پرسش که چه رابطه‌ای بین تأثیرات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی (هنگام ساخت و اتمام ساخت) و توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه وجود دارد؟ نقاط قوت و ضعف پروژه‌ی بازار بزرگ ایرانی - اسلامی بر توسعه‌ی پایدار شهر جدید اندیشه کدامند؟ به تحلیل و تبیین موضوع پژوهش پرداخت. اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (در زمان ساخت) نشان داد که میزان بتای متغیر تأثیر اقتصادی با میزان ۰/۱۴ و متغیر تأثیر اجتماعی با میزان ۰/۱۸ و متغیر تأثیر فرهنگی با میزان ۰/۲۱، متغیر وابسته توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه را مورد پیش‌بینی قرار می‌دهد. از این میان، متغیر تأثیر فرهنگی بیشترین تأثیر را دارد.

همچنین اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (در زمان بعد از ساخت) نشان داد که متغیر تأثیر اقتصادی با میزان ۰/۱۹ و متغیر تأثیر اجتماعی با میزان ۰/۱۵ و متغیر تأثیر فرهنگی با میزان ۰/۳۱، متغیر وابسته توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه را مورد پیش‌بینی قرار داده و متغیر تأثیر فرهنگی بیشترین تأثیر را دارد.

بنابراین مشخص شد که با تقویت هویت محله‌ای، مشارکت و انسجام مردمی، تقویت زمینه‌ها و ساختارهای تفریح و اوقات فراغت، تقویت ساختارهای دینی و اسلامی می‌توان به توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه کمک کرد.

نتایج پژوهش سرور و موسوی با یافته‌ها این پژوهش همسویی دارد زیرا نتایج نشان می‌دهد که الگوی مرکز - پیرامون نقش مهمی در توسعه‌ی پایدار دارد. نتایج پژوهش عزیزی در مورد هویت، تنوع، دسترسی به خدمات و ظرفیت قابل تحمل محله که در توسعه مؤثر است با یافته‌های این پژوهش همسویی دارد. نتایج پژوهش حبیبی نشان داد

که هویت کالبدی و فرهنگی و فعالیتی، وجود فضاها‌ی تعامل اجتماعی و مشارکت فعالانه و نظارت مستمر ساکنان در توسعه مؤثر است با یافته‌های این پژوهش همسویی دارد؛ همچنین تقوایی در پژوهش خود به نقش مهم شاخص‌های توسعه‌ی پایدار اشاره دارد. نتایج پژوهش مشکینی به اهمیت توسعه‌ی پایدار اجتماعی در قالب شاخص‌های جمعیتی و اجتماعی، اقتصادی، سرمایه‌ی اجتماعی، عدالت اجتماعی، سلامت، عوامل کالبدی و شاخص امنیتی اشاره دارد که با نتایج پژوهش همسویی دارد؛ همچنین نتایج پژوهش اذانی و همکاران، عنبری و ملاکی، شین و همکاران، دیاز، دمپسی و همکاران هر کدام با توجه به نگاهی که به توسعه‌ی پایدار دارند با نتایج این پژوهش همسویی دارند.

مدل تحلیل مسیر اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی بر توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه (حین ساخت و پس از اتمام بازار ایرانی - اسلامی) بر رابطه‌ی مثبت و مستقیم اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و توسعه‌ی پایدار شهر اندیشه تأکید دارد و به دیدگاه بورديو و لئونارد دهل نزدیک می‌شود.

به عبارت دیگر بورديو بر رابطه‌ی دیالکتیکی میان ساختارهای عینی و پدیده‌های ذهنی تأکید می‌کند. به نظر او از یک سوی، ساختارهای عینی قرار می‌گیرند که مبنای صورت‌های ذهنی را تشکیل می‌دهند و الزام‌های ساختاری را که بر کنش‌های متقابل وارد می‌شوند تعیین می‌کنند؛ اما از سوی دیگر، اگر کسی خواسته باشد تلاش‌های روزانه‌ی فردی و جمعی را که در جهت تغییر و یا حفظ این ساختارها عمل می‌کنند بررسی کند، باید این صورت‌های ذهنی را در نظر گیرد. بنابراین ساختارهای عینی را می‌توان امکانات اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی و ... در نظر گرفت. به گفته‌ی بورديو این ساختارهای عینی مستقل از آگاهی و اراده‌ی عاملان انسانی هستند که می‌توانند عملکردها یا صورت‌های ذهنی را هدایت کنند و انسان‌ها از طریق ساختارهای ذهنی با جهان اجتماعی برخورد می‌کنند. به گونه‌ای که با ملکه‌ی ذهن شدن بسیاری از ارزش‌ها و هنجارها و عوامل خارجی، عملکردهایشان را تولید و ارزش‌گذاری می‌کنند.

به عبارت دیگر در قالب نظریه‌ی بورديو می‌توان ادعان داشت که وجود ساختارها و امکانات؛ مانند ساختارهای اجتماعی و فرهنگی بازار بزرگ ایرانی اسلامی؛ می‌تواند بر رفتار شهروندی یا ساختارهای ذهنی افراد که متأثر از ملکه‌ی ذهن شدن ارزش‌ها و هنجارها و عوامل خارجی است مؤثر واقع شود؛ به گونه‌ای که هر اندازه امکانات و ساختارهای اجتماعی و فرهنگی به گونه‌ی دقیق، مطلوب و با کیفیت بهتری عرضه شده و مورد پذیرش واقع شوند، احتمالاً باعث خواهد شد که بر ارزش‌ها، هنجارها و عملکرد و کنش شهروندان

در قالب رفتار خرید شهروندی مؤثر واقع شود و به توسعه‌ی پایدار شهر کمک کند؛ همچنین با توجه به نتایج بدست آمده به دیدگاه لئونارد دهل و نظریه‌ی نیازسنجی شهری که بر نیازهای شهروندان از جمله نیازها و امکانات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زیست محیطی؛ نیازهای عملکردی و هنری و آموزشی، در قالب امکانات و ساختارهای گوناگون تأکید دارد نزدیک می‌شویم.

پیشنهادات

با توجه به ماتریس تجزیه و تحلیل *SWOT* و انتخاب استراتژی، امتیاز بدست آمده برای عوامل خارجی که نشان از تهدید است، بهتر است استراتژی تدافعی انتخاب شود و برای جلوگیری از افزایش قیمت واحدهای تجاری، حامیان اقدام توسعه‌ای که در این پژوهش، شرکت عمران شهر جدید اندیشه می‌باشد، می‌تواند از طریق ساخت مرکز تجارت الکترونیک که عاملی برای گردآوری کلیه‌ی مؤسسات، شرکت‌ها و آژانس‌های دولتی و خصوصی است، با فراهم آوردن تمامی امکانات مورد نیاز جهت رفاه حال تجار و بازرگانان بین‌المللی و داخلی به‌عنوان قطب اصلی اقتصاد یک منطقه مطرح و با افزایش واحدهای تجاری در این مرکز، زمینه‌ی کاهش قیمت املاک تجاری را فراهم نماید؛ همچنین با توجه به مهاجرپذیر بودن شهر اندیشه و افزایش قیمت املاک مسکونی، شرکت عمران شهر جدید اندیشه با ساخت مسکن مهر و اقدام و تحویل به موقع آن زمینه‌ی کاهش قیمت واحدهای مسکونی در این شهر را فراهم نماید.

به منظور جلوگیری از آلودگی صوتی و آلودگی هوا و کاهش ترافیک، پیشنهاد می‌شود فرهنگ استفاده از دوچرخه با ایجاد ایستگاه‌های دوچرخه، تعبیه ساختار تردد دوچرخه سوار در اطراف بازار بزرگ ایرانی اسلامی تروج شود. البته برای این منظور پیشنهاد می‌شود که خیابان‌های محدوده‌ی اطراف بسته شده تا به کاهش آلودگی و تقویت فضای عابر پیاده و فضای دوچرخه سوار کمک کند؛ همچنین بازار بزرگ ایرانی اسلامی برای تحقق استراتژی تدافعی می‌تواند با ساخت چهار پارکینگ طبقاتی در اطراف بازار، مشکل محدودیت پارک اتومبیل را برطرف کند.

فهرست منابع:

- اذانی، مهری و همکاران (۱۳۹۲). "بررسی شاخص‌های توسعه‌ی پایدار محله‌ای منطقه‌ی ۱۳ اصفهان"، مجله‌ی برنامه‌ریزی فضایی، سال سوم، شماره‌ی دوم، پیاپی ۹، تابستان. پاپلی یزدی، محمد حسین (۱۳۸۲). نظریه‌های شهر و پیرامون، تهران: سمت.
- تقوایی، مسعود و صفرآبادی، اعظم (۱۳۹۲). "توسعه‌ی پایدار شهری و برخی عوامل مؤثر بر آن (مطالعه‌ی موردی: شهر کرمانشاه)"، مجله‌ی مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال سوم، شماره‌ی ششم، بهار.
- توکلی، زهره (۱۳۹۲). "بررسی شاخص‌های توسعه‌ی پایدار محله‌ای منطقه‌ی ۱۳ اصفهان"، مجله‌ی برنامه‌ریزی فضایی، سال سوم، شماره‌ی دوم، پیاپی ۶، تابستان.
- حبیبی، سید محسن (۱۳۸۰). "چگونگی الگوپذیری و تجدید سازمان استخوان‌بندی محله"، نشریه‌ی هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، شماره‌ی ۱۳.
- ریتز، جورج (۱۳۸۰). نظریه‌ی جامعه‌شناسی در دوره‌ی معاصر، ترجمه‌ی محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی.
- سرور، رحیم و موسوی، میرنجف (۱۳۹۰). "ارزیابی توسعه‌ی پایدار شهرهای استان آذربایجان غربی"، نشریه‌ی جغرافیای انجمن جغرافیای ایران، دور جدید، سال نهم، شماره‌ی ۲۸.
- عزیزی، محمدمهدی (۱۳۸۵). "محله‌ی مسکونی پایدار؛ (مطالعه‌ی موردی: نارمک)"، نشریه‌ی هنرهای زیبا، شماره‌ی ۲۷.
- عنبری، موسی و ملاکی، احمد (۱۳۹۰). "بررسی آثار اجتماعی قطب‌های رشد صنعتی بر توسعه‌ی پایدار محلی، (مطالعه‌ی موردی: قطب رشد صنعتی عسلویه)"، مجله‌ی توسعه‌ی روستایی، دوره‌ی سوم، شماره‌ی ۲.
- مشکینی، ابوالفضل و همکاران (۱۳۹۲). "تحلیل فضایی سنجش توسعه‌ی پایدار اجتماعی شهری (مطالعه‌ی موردی: مناطق ۲۲ گانه‌ی شهر تهران)"، مجله‌ی جغرافیا، دوره‌ی جدید، سال یازدهم، شماره‌ی ۳۹، زمستان.

Arnold, Steven. H. (1993). "Sustainable Development: A Solution to the Development Puzzle?", Development (Journal of SID), Vol. 2, No.3.

Barton, H. & et al (2003). "Shaping Neighborhoods: A guide for health, sustainability and vitality", Spon Press, London and New York.

Brohman, J. (1996). *Popular Development*, London: Blackwell Publishers.

Dempsey, N., Brown, C. Bramely. G. (2012). "The key to sustainable urban development in uk cities?", *The influence of density on social sustainability*, Volume 77, *Progress in planning*, N77, pp89-141, www.elsevier.com/locate/pplann.

Diaz, R. A. (2011). "Planning for sustainable development: strategic alignment in Peruvian region and cities", *futures* 43, pp 908-918, *jurnal homepage: www.elsevier.com/locate/futures*.

Duhl, L. (1978). *Planning For and getting a healthy City*, Health Education unit.

Duhl, L. (1985). *The healthy city: Its Function and its future*, Health promotion, oxford university press.

Shen, L. Y. & et al (2011). "The application of urban sustainability indicators-A comparison between various practices", *Habitat International* 35. pp. 17-29, *Journal homepage: www.elsevier.com/locate/habitatint*.